

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 16ης Ιουλίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Πολιτική ασύλου – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρα 14 και 34 – Υποχρέωση παροχής στον αιτούντα διεθνή προστασία της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης πριν από τη λήψη απόφασης περί απαραδέκτου – Παράβαση της υποχρέωσης κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία – Συνέπειες»

Στην υπόθεση C-517/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Αυγούστου 2017, στο πλαίσιο της δίκης,

Milkiyas Addis

κατά

Bundesrepublik Deutschland,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič (εισηγητή) και Κ. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: M. Krausenböck, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 15ης Ιανουαρίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο M. Addis, εκπροσωπούμενος από την K. Müller, Rechtsanwältin,
- η Bundesrepublik Deutschland, εκπροσωπούμενη από τους M. Henning και A. Horlamus,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους J. Möller, T. Henze και R. Kanitz και στη συνέχεια από τους J. Möller και R. Kanitz,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Jacobs, C. Van Lul και C. Pochet και τον F. Bernard,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláciř και την A. Brabcová,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Colas και τις E. de Moustier και E. Armoët,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Z. Fehér και G. Tornyai και την M. M. Tátrai,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και C. S. Schillemans,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον C. Ladenburger και την M. Κοντού-Durande,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ 2005, L 326, σ. 13), και του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60, στο εξής: οδηγία περί διαδικασιών).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Milkiyas Addis και της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) σχετικά με τη νομιμότητα απόφασης με την οποία η Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (ομοσπονδιακή υπηρεσία μετανάστευσης και προσφύγων, Γερμανία, στο εξής: υπηρεσία μετανάστευσης) αρνήθηκε να χορηγήσει άσυλο στον ενδιαφερόμενο.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2005/85

- 3 Η οδηγία 2005/85 αποσκοπούσε, σύμφωνα με το άρθρο της 1, στη θέσπιση ελάχιστων προδιαγραφών για τις διαδικασίες διά των οποίων τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.
- 4 Το άρθρο 12 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγραφόταν «Πρόσωπα που καλούνται σε προσωπική συνέντευξη», προέβλεπε τα εξής:

«1. Πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα άσυλο η ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτηση ασύλου με πρόσωπο αρμόδιο, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για τη διεξαγωγή ανάλογων συνεντεύξεων.

[...]

2. Η προσωπική συνέντευξη μπορεί να παραλειφθεί όταν:

- α) η αποφαινόμενη αρχή δύναται να λάβει θετική απόφαση βάσει των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων, ή
- β) η αρμόδια αρχή είχε ήδη συνάντηση με τον αιτούντα για να τον βοηθήσει στη συμπλήρωση της αίτησής του και στην υποβολή των ουσιωδών πληροφοριών σχετικά με την αίτηση, [...] ή
- γ) η αποφαινόμενη αρχή, έπειτα από πλήρη εξέταση των πληροφοριών που παρέσχε ο αιτών, θεωρεί την αίτηση ως αβάσιμη όταν ισχύουν οι περιστάσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 23 παράγραφος 4 στοιχεία α), γ), ζ), η) και ι).

3. Η προσωπική συνέντευξη μπορεί επίσης να παραλειφθεί όταν δεν είναι πρακτικά εφικτή, ειδικότερα όταν η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι ο αιτών είναι ανίκανος ή δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συνέντευξη, για λόγους που οφείλονται σε μόνιμες καταστάσεις ανεξάρτητες από τη θέλησή του. Εάν υπάρχουν αμφιβολίες, τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν βεβαίωση ιατρού ή ψυχολόγου.

Όταν το κράτος μέλος δεν παρέχει την ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο στον αιτούντα ή, ενδεχομένως, στον εξαρτώμενο, πρέπει να καταβάλλονται εύλογες προσπάθειες ώστε να δίνεται η δυνατότητα στον αιτούντα ή στον εξαρτώμενο να υποβάλλουν συμπληρωματικά στοιχεία.

4. Η έλλειψη προσωπικής συνέντευξης σύμφωνα με το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να λαμβάνει απόφαση επί αιτήσεως ασύλου.

5. Η έλλειψη προσωπικής συνέντευξης δυνάμει της παραγράφου 2 στοιχεία β) και γ) και της παραγράφου 3 δεν επιδρά δυσμενώς στην απόφαση της αποφαινόμενης αρχής.

6. Ανεξάρτητα από το άρθρο 20 παράγραφος 1, τα κράτη μέλη, όταν αποφασίζουν επί της αιτήσεως ασύλου, μπορούν να λάβουν υπόψη το γεγονός ότι ο αιτών δεν παρουσιάστηκε για την προσωπική συνέντευξη, εκτός εάν είχε σοβαρούς λόγους να απουσιάσει.»

- 5 Το άρθρο 25 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», όριζε στην παράγραφο 2 τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου εάν:

- α) το καθεστώς του πρόσφυγα έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος·

[...].»

Η οδηγία περί διαδικασιών

- 6 Η οδηγία περί διαδικασιών αναδιατύπωσε την οδηγία 2005/85.

- 7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 16, 18, 22, 29 και 32 της οδηγίας περί διαδικασιών έχουν ως εξής:

«(16) Είναι βασικό να λαμβάνονται οι αποφάσεις για όλες τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας με βάση τα γεγονότα και [σε πρώτο βαθμό] από αρχές το προσωπικό των οποίων έχει την απαραίτητη γνώση ή κατάρτιση στον τομέα της διεθνούς προστασίας.

[...]

(18) Είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων διεθνή προστασία να λαμβάνεται απόφαση επί των αιτήσεων το συντομότερο δυνατό, με την επιφύλαξη της διεξαγωγής κατάλληλης και πλήρους εξέτασης.

[...]

(22) Επίσης, είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων να διασφαλίζεται η ορθή αναγνώριση των αναγκών διεθνούς προστασίας ήδη στον πρώτο βαθμό.
[...]

[...]

(29) Ορισμένοι αιτούντες ενδέχεται να χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων λόγω, μεταξύ άλλων, ηλικίας, φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, ψυχικών διαταραχών ή ως συνέπεια βασανισμού, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσπαθούν να εντοπίζουν ποιοι αιτούντες χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων πριν από τη λήψη απόφασης σε πρώτο βαθμό. [...]

[...]

(32) Με σκοπό τη διασφάλιση ουσιαστικής ισοτιμίας μεταξύ γυναικών και ανδρών αιτούντων, οι διαδικασίες εξέτασης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες εκάστου φύλου. Ειδικότερα, οι προσωπικές συνεντεύξεις θα πρέπει να οργανώνονται έτσι, ώστε τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες αιτούντες να μπορούν να μιλήσουν για τις εμπειρίες που έχουν βιώσει σε περιπτώσεις δώξεων με βάση το φύλο. [...]

8 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας περί διαδικασιών, σκοπός της είναι η θέσπιση κοινών διαδικασιών για τη χορήγηση και ανάκληση της διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

9 Το άρθρο 2 της οδηγίας περί διαδικασιών ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

β) “αίτηση διεθνούς προστασίας” ή “αίτηση”: η αίτηση παροχής προστασίας από κράτος μέλος που υποβάλλει υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί ότι αιτείται καθεστώς πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας και ο οποίος δεν αιτείται ρητώς να του παρασχεθεί άλλη μορφή προστασίας μη εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [2011/95], δυναμένη να ζητηθεί αυτοτελώς·

[...]

στ) “αποφαινόμενη αρχή”: κάθε οιονεί δικαστική ή διοικητική αρχή κράτους μέλους υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων πρωτοβαθμίας στις εν λόγω υποθέσεις·

[...].».

- 10 Το άρθρο 4 της οδηγίας περί διαδικασιών, με τίτλο «Υπεύθυνες αρχές», ορίζει τα εξής:
- «1. Για όλες τις διαδικασίες, τα κράτη μέλη ορίζουν αποφαινόμενη αρχή υπεύθυνη για τη δέουσα εξέταση των αιτήσεων βάσει της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να παρέχονται στην εν λόγω αρχή τα κατάλληλα μέσα, συμπεριλαμβανομένου επαρκούς και ικανού προσωπικού, για την άσκηση των καθηκόντων της σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.
- [...]
3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το προσωπικό της αποφαινόμενης αρχής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 να είναι καλά καταρτισμένο. [...] Τα πρόσωπα τα οποία διενεργούν τη συνέντευξη του αιτούντος σύμφωνα με την παρούσα οδηγία διαθέτουν επίσης γενική γνώση των προβλημάτων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την ικανότητα του αιτούντος για συνέντευξη, όπως ενδείξει ότι ο αιτών μπορεί να έχει υποστεί βασανισμό κατά το παρελθόν.
- [...]»
- 11 Το κεφάλαιο II της οδηγίας περί διαδικασιών, το οποίο επιγράφεται «Βασικές αρχές και εγγυήσεις», περιλαμβάνει τα άρθρα της 6 έως 30.
- 12 Το άρθρο 12 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εγγυήσεις για τους αιτούντες», ορίζει τα εξής:
- «1. Τα κράτη μέλη, με τις διαδικασίες του κεφαλαίου III, μεριμνούν ώστε να παρέχονται σε όλους τους αιτούντες οι ακόλουθες εγγυήσεις:
- [...]
- β) να τους παρέχονται υπηρεσίες διερμηνέα, όταν αυτό είναι απαραίτητο για να εκθέσουν την περίπτωση τους στις αρμόδιες αρχές. Τα κράτη μέλη θεωρούν απαραίτητο να παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες τουλάχιστον όταν ο αιτών πρέπει να εξετασθεί στο πλαίσιο συνέντευξης όπως αναφέρεται στα άρθρα 14 έως 17 και 34 και δεν μπορεί να εξασφαλισθεί η δέουσα επικοινωνία χωρίς διερμηνέα. [...]
- [...]».
- 13 Το άρθρο 14 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Προσωπική συνέντευξη», προβλέπει τα εξής:
- «1. Πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα η ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας του με πρόσωπο αρμόδιο, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για τη διεξαγωγή ανάλογων συνεντεύξεων. Οι προσωπικές συνεντεύξεις επί της ουσίας της αίτησης διεθνούς προστασίας διεξάγονται από το προσωπικό της αποφαινόμενης αρχής. Το παρόν εδάφιο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 42 παράγραφος 2 στοιχείο β).
- Όταν ταυτόχρονες αιτήσεις διεθνούς προστασίας από μεγάλο αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών καθιστούν αδύνατη στην πράξη την έγκαιρη διεξαγωγή συνεντεύξεων επί της ουσίας κάθε αίτησης από την αποφαινόμενη αρχή, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι το προσωπικό διαφορετικής αρχής μπορεί προσωρινά να συμμετάσχει στη διενέργεια των συνεντεύξεων αυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το προσωπικό της εν λόγω διαφορετικής αρχής λαμβάνει εκ των προτέρων σχετική κατάρτιση [...]
- [...]

2. Η προσωπική συνέντευξη επί της ουσίας της αίτησης μπορεί να παραλειφθεί όταν:

- α) η αποφαινόμενη αρχή δύναται να λάβει θετική απόφαση όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων· ή
- β) η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ότι ο αιτών είναι ανίκανος ή δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συνέντευξη, για λόγους που οφείλονται σε μόνιμες καταστάσεις ανεξάρτητες από τη θέλησή του. Εάν υπάρχουν αμφιβολίες, η αποφαινόμενη αρχή συμβουλευεται επαγγελματία του τομέα της υγείας για να εξακριβώσει κατά πόσον η κατάσταση λόγω της οποίας ο αιτών είναι ανίκανος ή δεν δύναται να συμμετάσχει σε συνέντευξη είναι προσωρινή ή μόνιμη.

Όταν δεν διεξάγεται προσωπική συνέντευξη σύμφωνα με το στοιχείο β) ή, ενδεχομένως, με τον εξαρτώμενο, πρέπει να καταβάλλονται εύλογες προσπάθειες ώστε να δίνεται η δυνατότητα στον αιτούντα ή στον εξαρτώμενο να υποβάλλουν συμπληρωματικά στοιχεία.

3. Η έλλειψη προσωπικής συνέντευξης σύμφωνα με το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να λαμβάνει απόφαση επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας.

4. Η έλλειψη προσωπικής συνέντευξης δυνάμει της παραγράφου 2, στοιχείο β) δεν επιδρά δυσμενώς στην απόφαση της αποφαινόμενης αρχής.

5. Ανεξάρτητα από το άρθρο 28 παράγραφος 1, τα κράτη μέλη, όταν αποφασίζουν επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας, μπορούν να λάβουν υπόψη το γεγονός ότι ο αιτών δεν παρουσιάστηκε για την προσωπική συνέντευξη, εκτός εάν είχε σοβαρούς λόγους να απουσιάσει.»

14 Το άρθρο 15 της ίδιας οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Προϋποθέσεις της προσωπικής συνέντευξης», ορίζει τα εξής:

«1. Η προσωπική συνέντευξη κατά κανόνα γίνεται χωρίς την παρουσία μελών της οικογένειας, εκτός εάν η αποφαινόμενη αρχή κρίνει ότι η παρουσία τους είναι απαραίτητη προκειμένου να διενεργηθεί η δέουσα εξέταση.

2. Η προσωπική συνέντευξη πρέπει να διεξάγεται υπό συνθήκες που να εξασφαλίζουν τη δέουσα εμπιστευτικότητα.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίζουν ότι οι προσωπικές συνεντεύξεις διεξάγονται σε συνθήκες που επιτρέπουν στους αιτούντες να εκθέσουν διεξοδικά τους λόγους των αιτήσεών τους. Για αυτό το σκοπό, τα κράτη μέλη:

- α) μεριμνούν ώστε το πρόσωπο που διεξάγει τη συνέντευξη να διαθέτει τα προσόντα για να συνεκτιμήσει τις προσωπικές και γενικές συνθήκες που περιβάλλουν την αίτηση, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής καταγωγής, του φύλου, του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της ευαισθησίας του αιτούντος·
- β) οσάκις είναι εφικτό, προβλέπουν ότι η συνέντευξη με τον αιτούντα διεξάγεται από πρόσωπο του ίδιου φύλου, εφόσον το ζητήσει ο αιτών, εκτός εάν η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ευλόγως ότι η εν λόγω αίτηση βασίζεται σε λόγους που δεν συνδέονται με τη δυσκολία του αιτούντος να παρουσιάσει τους λόγους της αίτησής του κατά τρόπο περιεκτικό·
- γ) επιλέγουν διερμηνέα δυνάμενο να εξασφαλίσει τη δέουσα επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος και του προσώπου που διεξάγει τη συνέντευξη. Η επικοινωνία διενεργείται στη γλώσσα που προτιμά ο αιτών, εκτός εάν υπάρχει άλλη γλώσσα την οποία κατανοεί και στην οποία είναι σε θέση να επικοινωνήσει με σαφήνεια. Οσάκις είναι εφικτό, τα κράτη μέλη παρέχουν διερμηνέα του ίδιου

φύλου εφόσον το ζητήσει ο αιτών εκτός εάν η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ευλόγως ότι η εν λόγω αίτηση βασίζεται σε λόγους που δεν συνδέονται με τη δυσκολία του αιτούντος να παρουσιάσει τους λόγους της αίτησής του κατά τρόπο περιεκτικό·

δ) μεριμνούν ώστε το πρόσωπο που διεξάγει τη συνέντευξη επί της ουσίας της αίτησης διεθνούς προστασίας να μη φοράει στρατιωτική στολή ή στολή των δυνάμεων επιβολής του νόμου·

ε) μεριμνούν ώστε οι συνεντεύξεις με ανηλικούς να διεξάγονται με τρόπο κατάλληλο για παιδιά.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν κανόνες όσον αφορά την παρουσία τρίτων στην προσωπική συνέντευξη.»

15 Το κεφάλαιο III της οδηγίας περί διαδικασιών, το οποίο επιγράφεται «Διαδικασίες σε πρώτο βαθμό», περιλαμβάνει τα άρθρα 31 έως 43.

16 Το άρθρο 33 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», ορίζει στην παράγραφο 2 τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν:

α) η διεθνής προστασία έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος·

[...]».

17 Το άρθρο 34 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Ειδικοί κανόνες σχετικά με τη συνέντευξη για το παραδεκτό της αίτησης», προβλέπει τα εξής:

«1. Πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή για το παραδεκτό αίτησης διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους αιτούντες να εκθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με την εφαρμογή των λόγων που προβλέπει το άρθρο 33 στην περίπτωση τους. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη προβαίνουν σε προσωπική συνέντευξη σχετικά με το παραδεκτό της αίτησης. Τα κράτη μέλη δύναται κατ' εξαίρεση να μην εφαρμόσουν την παρούσα διάταξη μόνο σύμφωνα με το άρθρο 42 σε περιπτώσεις μεταγενέστερων αιτήσεων.

[...]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η προσωπική συνέντευξη για το παραδεκτό της αίτησης διεθνούς προστασίας διενεργείται από το προσωπικό αρχών διαφορετικών της αποφαινόμενης αρχής. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το προσωπικό αυτό να έχει λάβει εκ των προτέρων την απαραίτητη βασική κατάρτιση, ιδίως όσον αφορά το διεθνές δίκαιο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το κεκτημένο της Ένωσης για το άσυλο και τις τεχνικές της συνέντευξης.»

18 Το κεφάλαιο V της οδηγίας περί διαδικασιών, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαδικασίες άσκησης ένδικου μέσου», περιέχει ως μόνη διάταξη το άρθρο 46 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής» και ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων:

α) απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων:

i) με τις οποίες κρίνουν αίτηση ως αβάσιμη όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα και/ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας,

ii) με τις οποίες η αίτηση κρίνεται ως απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2,

[...]

3. Προκειμένου να τηρούν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πραγματική προσφυγή να εξασφαλίζει πλήρη και *ex nunc* εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, [...]

[...]».

19 Το άρθρο 51, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με τα άρθρα 1 έως 30, το άρθρο 31 παράγραφοι 1, 2 και 6 έως 9, τα άρθρα 32 έως 46, τα άρθρα 49 και 50 και το παράρτημα I έως τις 20 Ιουλίου 2015 το αργότερο. Κοινοποιούν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο αυτών των μέτρων.»

20 Το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που αναφέρονται στο άρθρο 51 παράγραφος 1 στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που κατατίθενται και στις διαδικασίες ανάκλησης διεθνούς προστασίας που κινούνται μετά την 20ή Ιουλίου 2015 ή σε προηγούμενη ημερομηνία. Αιτήσεις που κατατίθενται πριν από την 20ή Ιουλίου 2015 και διαδικασίες για την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα που κινούνται πριν από την εν λόγω ημερομηνία διέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που θεσπίστηκαν δυνάμει της οδηγίας [2005/85].»

21 Το άρθρο 53, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας περί διαδικασιών προβλέπει τα εξής:

«Η οδηγία [2005/85] καταργείται για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία από την 21η Ιουλίου 2015, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας που εμφανίζεται στο παράρτημα II μέρος Β.»

22 Σύμφωνα με το άρθρο της 54, πρώτο εδάφιο, η οδηγία περί διαδικασιών άρχισε να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 29 Ιουνίου 2013.

Το γερμανικό δίκαιο

23 Το άρθρο 24 του Asylgesetz (νόμου περί ασύλου), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: AsylG), ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η [υπηρεσία μετανάστευσης] διακριβώνει τα πραγματικά περιστατικά και συλλέγει τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία. [...] Σε αυτήν απόκειται η προσωπική ακρόαση του αλλοδαπού. Η [υπηρεσία μετανάστευσης] δύναται να μην προβεί σε ακρόαση όταν σκοπεύει να αναγνωρίσει καθεστώς πρόσφυγα στον αλλοδαπό ή όταν ο αλλοδαπός δηλώνει ότι εισήλθε στο ομοσπονδιακό έδαφος προερχόμενος από ασφαλή τρίτη χώρα [...].»

24 Το άρθρο 29 του AsylG, το οποίο επιγράφεται «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Αίτηση ασύλου είναι απαράδεκτη εάν

[...]

2. άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ήδη χορηγήσει στον αλλοδαπό διεθνή προστασία [...]

[...]».

25 Το άρθρο 77, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του AsylG ορίζει τα εξής:

«Στις διαφορές που διέπονται από τον παρόντα νόμο, το δικαστήριο στηρίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση που υφίστατο κατά τον χρόνο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζήτησης· αν της απόφασης δεν προηγήθηκε επ' ακροατηρίου συζήτηση, κρίσιμος είναι ο χρόνος έκδοσης της απόφασης.»

26 Το άρθρο 46 του Verwaltungsverfahrgesetz (νόμος περί διοικητικής δικονομίας, στο εξής: VwVfG) προβλέπει τα εξής:

«Η ακύρωση διοικητικής πράξης που δεν πάσχει ακυρότητα [...] δεν μπορεί να ζητηθεί για τον λόγο και μόνον ότι εκδόθηκε κατά παράβαση των κανόνων που αφορούν τη διαδικασία, τον τύπο ή την κατά τόπον αρμοδιότητα, όταν είναι πρόδηλο ότι η παράβαση αυτή δεν επηρέασε την απόφαση επί της ουσίας της.»

27 Το άρθρο 86 του Verwaltungsgerichtsordnung (κώδικα διοικητικής δικονομίας) ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως τα πραγματικά περιστατικά· επιτρέπει στους διαδίκους να μετάσχουν στην εξέτασή του. Δεν δεσμεύεται από τους ισχυρισμούς και τις αιτήσεις των διαδίκων για τη διεξαγωγή αποδείξεων.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

28 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης, ο οποίος δηλώνει υπήκοος Ερυθραίας, εισήλθε στη Γερμανία τον Σεπτέμβριο του 2011 και ζήτησε να του χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα. Λόγω ακρωτηριασμού των δακτύλων του, δεν ήταν αρχικώς δυνατή η ταυτοποίησή του μέσω αναζήτησης στη βάση δεδομένων Eurodac.

29 Μολονότι, κατά τη διάρκεια συνέντευξης την 1η Δεκεμβρίου 2011, ο προσφεύγων της κύριας δίκης δήλωσε ότι δεν είχε μεταβεί προηγουμένως σε άλλο κράτος μέλος, από την εξέταση των δακτυλικών αποτυπωμάτων του που ελήφθησαν τον Ιούνιο του 2012 προέκυψε ωστόσο ότι είχε ήδη υποβάλει αίτηση ασύλου στην Ιταλία το 2009. Όταν κλήθηκαν να αναλάβουν εκ νέου τον ενδιαφερόμενο, οι αρμόδιες ιταλικές αρχές απάντησαν, στις 8 Ιανουαρίου 2013, ότι στον ενδιαφερόμενο είχε χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα στην Ιταλία, οπότε, δεδομένου ότι η διαδικασία ασύλου είχε περατωθεί, η εκ νέου ανάληψή του μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνον βάσει της συμφωνίας επανεισδοχής και όχι βάσει του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1). Στις 26 Φεβρουαρίου 2013, οι εν λόγω ιταλικές αρχές ενημέρωσαν την Bundespolizeipräsidentin (ομοσπονδιακή αστυνομική διεύθυνση, Γερμανία) ότι είχε επιτραπεί η επιστροφή του προσφεύγοντος της κύριας δίκης στην Ιταλία.

30 Με απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2013, η υπηρεσία μετανάστευσης, αφενός, διαπίστωσε ότι, λόγω της εισόδου του στη Γερμανία από ασφαλή τρίτη χώρα, ήτοι την Ιταλία, ο προσφεύγων της κύριας δίκης δεν είχε δικαίωμα ασύλου στη Γερμανία και, αφετέρου, διέταξε την επαναπροώθησή του στα ιταλικά σύνορα.

- 31 Με απόφαση της 15ης Απριλίου 2013, το Verwaltungsgericht Minden (διοικητικό πρωτοδικείο Minden, Γερμανία) απέρριψε την προσφυγή που ασκήθηκε κατά της ως άνω απόφασης.
- 32 Με απόφαση της 19ης Μαΐου 2016, το Oberverwaltungsgericht Münster (διοικητικό εφετείο Münster, Γερμανία), ενώπιον του οποίου άσκησε έφεση ο προσφεύγων της κύριας δίκης, ακύρωσε το μέτρο της επαναπροώθησης στα ιταλικά σύνορα, αλλά απέρριψε την έφεση κατά τα λοιπά. Το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι ορθώς δεν χορηγήθηκε στον ενδιαφερόμενο άσυλο στη Γερμανία, δεδομένου ότι αυτός είχε φθάσει εκεί προερχόμενος από «ασφαλή τρίτη χώρα», εν προκειμένω την Ιταλία, στην οποία δεν υπήρχε κίνδυνος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950. Αντιθέτως, το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι το μέτρο της επαναπροώθησης στα ιταλικά σύνορα ήταν παράνομο, καθόσον δεν είχε αποδειχθεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέμενε διατεθειμένη να αναλάβει εκ νέου τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης μετά τη λήξη, στις 5 Φεβρουαρίου 2015, της άδειας διαμονής και του ταξιδιωτικού εγγράφου που του είχαν χορηγήσει οι ιταλικές αρχές.
- 33 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου, Γερμανία). Υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η υπηρεσία μετανάστευσης όφειλε να έχει διεξαγάγει προσωπική συνέντευξη μαζί του προτού λάβει την απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2013. Επιπλέον, εφόσον ο ίδιος είχε αναγνωριστεί ως πρόσφυγας σε άλλο κράτος μέλος και δεν είχε εκδοθεί απόφαση περί απαραδέκτου βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85, η αίτησή του διεθνούς προστασίας δεν μπορούσε να απορριφθεί για τον λόγο ότι εισήλθε στη Γερμανία από ασφαλή τρίτη χώρα.
- 34 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ισχυρίζεται ότι, εν πάση περιπτώσει, η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος της κύριας δίκης είναι επί του παρόντος απαράδεκτη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG, του οποίου το περιεχόμενο αντιστοιχεί, όσον αφορά την περίπτωση στην οποία έχει ήδη αναγνωριστεί στον αιτούντα το καθεστώς του πρόσφυγα σε άλλο κράτος μέλος, στο άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85 και στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας περί διαδικασιών που αντικατέστησε το πρώτο. Δεν υπήρξε παράβαση της υποχρέωσης διεξαγωγής συνέντευξης με τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης καθόσον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/85, η παράλειψη της προσωπικής συνέντευξης στις περιπτώσεις τις οποίες αφορά η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει την αρμόδια αρχή να αποφανθεί επί αίτησης ασύλου.
- 35 Το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) διαπιστώνει ότι η υπηρεσία μετανάστευσης δεν μπορούσε να αρνηθεί την εξέταση της αίτησης ασύλου της οποίας επελήφθη, με την αιτιολογία ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης προερχόταν από ασφαλή τρίτη χώρα. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι το εθνικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης, ασφαλής τρίτη χώρα μπορεί να είναι μόνον κράτος που δεν αποτελεί κράτος μέλος της Ένωσης. Κατά το ίδιο, συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί αν η επίμαχη στην κύρια δίκη απόφαση μπορεί να θεωρηθεί ως απορριπτική απόφαση στηριζόμενη στο απαράδεκτο της αίτησης ασύλου, βάσει του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG.
- 36 Στο πλαίσιο αυτό, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) θεωρεί αναγκαίο να προσδιοριστούν οι συνέπειες που έχει για τη νομιμότητα μιας τέτοιας απόφασης περί απαραδέκτου η παράβαση της υποχρέωσης παροχής στον αιτούντα διεθνή προστασία της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/85, όταν ο αιτών έχει την ευκαιρία να εκθέσει κατά τη διαδικασία προσφυγής όλα τα στοιχεία που είναι αντίθετα στη λήψη απορριπτικής απόφασης και τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να οδηγήσουν σε τροποποίηση της εν λόγω απόφασης ως προς την ουσία της για νομικούς λόγους. Το ανωτέρω δικαστήριο επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι η υπηρεσία μετανάστευσης έλαβε την επίμαχη

στην κύρια δίκη απόφαση χωρίς να ακούσει προηγουμένως τον ενδιαφερόμενο ούτε επί των πραγματικών περιστατικών που γνωστοποίησαν οι ιταλικές αρχές ούτε επί της σκοπούμενης απόρριψης της αίτησής του για χορήγηση ασύλου.

- 37 Το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) επισημαίνει ότι η διαδικασία που επέλεξε η υπηρεσία μετανάστευσης συνιστούσε παράβαση της υποχρέωσης προσωπικής συνέντευξης με τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 12 της οδηγίας 2005/85, καθότι δεν είχε εν προκειμένω εφαρμογή καμία από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή. Το ίδιο ίσχυε και σε περίπτωση που εφαρμόζονταν το άρθρο 14 και το άρθρο 34, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν οι εξαιρέσεις που προβλέπονται από το άρθρο 12, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2005/85, καθώς και από το άρθρο 14, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών απαριθμούνται εξαντλητικώς ή αν το δίκαιο της Ένωσης επιτρέπει στα κράτη μέλη να μπορούν να προβλέπουν και άλλες εξαιρέσεις, λαμβανομένης υπόψη της διαδικαστικής τους αυτονομίας.
- 38 Το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) εξηγεί συναφώς ότι, σύμφωνα με το άρθρο 46 του VwVfG, η παράλειψη της συνέντευξης δεν συνιστά παρά ελάσσονα παρατυπία όταν είναι προφανές ότι δεν είχε καμιά επίπτωση στην ουσία της επίμαχης απόφασης. Τούτο ισχύει εν προκειμένω, δεδομένου ότι η απόφαση περί απαραδέκτου βάσει του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG εκδίδεται κατά δέσμια αρμοδιότητα και στο πλαίσιο της η υπηρεσία μετανάστευσης και τα διοικητικά δικαστήρια υποχρεούνται να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως την κρινόμενη υπόθεση και να ελέγχουν όλες τις προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα, συμπεριλαμβανομένων των άγραφων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, και λαμβανομένου υπόψη του πλήρους δικαστικού ελέγχου που διενεργούν τα διοικητικά δικαστήρια και του γεγονότος ότι τα δικαστήρια αυτά παρέχουν τα ίδια στους αιτούντες το δικαίωμα ακρόασης, η μη διεξαγωγή προσωπικής συνέντευξης κατά τη διοικητική διαδικασία αντισταθμίζεται από την ακρόαση που διενεργείται μεταγενέστερα, κατά την ένδικη διαδικασία.
- 39 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας [περί διαδικασιών] ή η προϊσχύσασα διάταξη του άρθρου 12, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας [2005/85] την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτά εθνική διάταξη, σύμφωνα με την οποία η απόρριψη αίτησης ασύλου ως απαράδεκτης, δυνάμει της εξουσιοδότησης του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας [περί διαδικασιών] ή της προϊσχύσασας διάταξης του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας [2005/85], χωρίς να έχει προηγηθεί προσωπική συνέντευξη με τον αιτούντα, δεν συνεπάγεται την ακύρωση της απόφασης αυτής λόγω παράλειψης της συνέντευξης, εφόσον ο αιτών έχει την ευκαιρία να προβάλει στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής όλα τα στοιχεία που αποκλείουν τη λήψη απορριπτικής απόφασης, χωρίς ωστόσο να μπορούν τα στοιχεία αυτά να οδηγήσουν σε επί της ουσίας τροποποίηση της εν λόγω απόφασης;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 40 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης από το Δικαστήριο να εκδικάσει την υπό κρίση υπόθεση με την ταχεία διαδικασία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του. Προς στήριξη του αιτήματός του, προβάλλει κατ' ουσίαν ότι πρέπει να ληφθεί ως σημείο εκκίνησης το γεγονός ότι ενώπιον της υπηρεσίας μετανάστευσης και των γερμανικών διοικητικών δικαστηρίων εκκρεμούν επί του παρόντος χιλιάδες διαδικασίες στις οποίες τίθενται, τουλάχιστον εν μέρει, τα ίδια ζητήματα με εκείνα στο πλαίσιο της παρούσας προδικαστικής παραπομπής και επί των οποίων δεν είναι δυνατόν, λόγω της τελευταίας, να εκδοθεί οριστική απόφαση.

- 41 Όπως προκύπτει από το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί, όταν η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να αποφασίσει την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας.
- 42 Εν προκειμένω, στις 13 Σεπτεμβρίου 2017, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να απορρίψει το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου που αναφέρθηκε στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως. Η απόφαση αυτή αιτιολογήθηκε από το γεγονός ότι ο λόγος που προέβαλε το αιτούν δικαστήριο, ο οποίος προβλήθηκε επίσης από το ίδιο δικαστήριο στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, EU:C:2019:219), δεν ήταν ικανός να αποδείξει ότι στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας (πρβλ. διατάξεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 2017, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, C-318/17 και C-319/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:561, σκέψεις 17 έως 21, και της 19ης Σεπτεμβρίου 2017, Magamadov, C-438/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:723, σκέψεις 15 έως 19).
- 43 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 26ης Σεπτεμβρίου 2017, η υπό κρίση υπόθεση συνενώθηκε με τις υποθέσεις C-540/17 και C-541/17, Hamed και Omar, προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση ενιαίας απόφασης. Η συνένωση αυτή ήρθη με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 14ης Μαΐου 2019, με την αιτιολογία ότι το αιτούν δικαστήριο απέσυρε τα ερωτήματα που δικαιολογούσαν την εν λόγω συνένωση μετά την έκδοση της απόφασης της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, EU:C:2019:219), εν αναμονή της οποίας είχε ανασταλεί η εκδίκαση της υπό κρίση υπόθεσης και των υποθέσεων C-540/17 και C-541/17, Hamed και Omar.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 44 Διαπιστώνεται εκ προοιμίου ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του AsylG, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εκδώσει την απόφασή του επί της διαφοράς της κύριας δίκης στηριζόμενο στην πραγματική και νομική κατάσταση που ίσχυε κατά τον χρόνο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζήτησης ενώπιον του δικαστηρίου αυτού ή, ελλείψει επ' ακροατηρίου συζήτησης, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασής του. Επομένως, το εν λόγω δικαστήριο θα εφαρμόσει τις εθνικές διατάξεις περί μεταφοράς της οδηγίας περί διαδικασιών στο εσωτερικό δίκαιο, ιδίως εκείνες που αφορούν, αφενός, την προσωπική συνέντευξη με τον αιτούντα και, αφετέρου, τον λόγο απαραδέκτου του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής. Η άμεση αυτή εφαρμογή, συμπεριλαμβανομένης της τελευταίας αυτής διάταξης, σε αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν από τις 20 Ιουλίου 2015 και επί των οποίων δεν έχει ακόμη εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση επιτρέπεται δυνάμει του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας περί διαδικασιών όταν, όπως στη διαφορά της κύριας δίκης, άλλο κράτος μέλος έχει ήδη χορηγήσει στον αιτούντα το καθεστώς του πρόσφυγα και όχι μόνον επικουρική προστασία (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, EU:C:2019:219, σκέψη 74, και διάταξη της 13ης Νοεμβρίου 2019, Hamed και Omar, C-540/17 και C-541/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:964, σκέψη 30).
- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με το υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα ζητείται κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτό εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η παράβαση της υποχρέωσης παροχής στον αιτούντα διεθνή προστασία της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης προτού εκδοθεί απόφαση περί απαραδέκτου βάσει του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής δεν συνεπάγεται την ακύρωση της εν λόγω απόφασης και την αναπομπή της υπόθεσης ενώπιον της

αποφαινόμενης αρχής, εφόσον ο αιτών έχει την ευκαιρία να εκθέσει κατά τη διαδικασία της προσφυγής όλα τα επιχειρήματά του κατά της εν λόγω απόφασης, τα δε επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να τροποποιήσουν την ίδια αυτή απόφαση.

- 46 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, επισημαίνεται, πρώτον, ότι η οδηγία περί διαδικασιών θεσπίζει αναμφίσημα την υποχρέωση να παρέχεται στον αιτούντα διεθνή προστασία η δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης πριν από τη λήψη απόφασης επί της αίτησής του.
- 47 Ειδικότερα, το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών ορίζει, όπως προέβλεπε και το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/85, ότι, πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή παρέχεται στον αιτούντα η ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας του με πρόσωπο αρμόδιο, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για τη διεξαγωγή ανάλογων συνεντεύξεων. Η υποχρέωση αυτή, η οποία αποτελεί μέρος των βασικών αρχών και των θεμελιωδών εγγυήσεων που διατυπώνονται αντιστοίχως στο κεφάλαιο II των εν λόγω οδηγιών, ισχύει τόσο για τις αποφάσεις περί παραδεκτού όσο και για τις αποφάσεις επί της ουσίας.
- 48 Εξάλλου, το γεγονός ότι η εν λόγω υποχρέωση ισχύει και για τις αποφάσεις περί παραδεκτού επιβεβαιώνεται πλέον ρητώς στο άρθρο 34 της οδηγίας περί διαδικασιών, το οποίο επιγράφεται «Ειδικοί κανόνες σχετικά με τη συνέντευξη για το παραδεκτό της αίτησης» και ορίζει στην παράγραφο 1 ότι, πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή για το παραδεκτό αίτησης διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους αιτούντες να εκθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με την εφαρμογή των λόγων που προβλέπει το άρθρο 33 στην περίπτωση τους και ότι, για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη προβαίνουν σε προσωπική συνέντευξη σχετικά με το παραδεκτό της αίτησης.
- 49 Σε περίπτωση που η αποφαινόμενη αρχή σκοπεύει να κρίνει απαράδεκτη μια αίτηση διεθνούς προστασίας, κατ' εφαρμογήν του λόγου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας περί διαδικασιών, σκοπός της προσωπικής συνέντευξης σχετικά με το παραδεκτό της αίτησης είναι να δοθεί στον αιτούντα όχι μόνον η ευκαιρία να εκφράσει την άποψή του επί του αν του έχει πράγματι χορηγηθεί διεθνή προστασία από άλλο κράτος μέλος, αλλά κυρίως η δυνατότητα να εκθέσει το σύνολο των στοιχείων που χαρακτηρίζουν τη συγκεκριμένη κατάσταση του, προκειμένου να δοθεί στην αποφαινόμενη αρχή η δυνατότητα να αποσοβήσει σοβαρό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), τον οποίο θα διέτρεχε ο αιτών, σε περίπτωση μεταφοράς του στο άλλο αυτό κράτος μέλος.
- 50 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας περί διαδικασιών αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους άσκηση της παρεχόμενης από τη διάταξη αυτή δυνατότητας να απορρίπτει ως απαράδεκτη μια αίτηση διεθνούς προστασίας για τον λόγο ότι έχει ήδη χορηγηθεί στον αιτούντα τέτοια προστασία από άλλο κράτος μέλος, όταν οι προβλέψιμες συνθήκες διαβίωσης που θα αντιμετωπίσει ο αιτών ως δικαιούχος τέτοιας προστασίας σε αυτό το άλλο κράτος μέλος θα τον εκθέσουν σε σοβαρό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, EU:C:2019:219, σκέψη 101, και διάταξη της 13ης Νοεμβρίου 2019, Hamed και Omar, C-540/17 και C-541/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:964, σκέψη 43).
- 51 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι ο ιδιαίτερος αυξημένος βαθμός σοβαρότητας που απαιτείται από το άρθρο 4 του Χάρτη συντρέχει όταν η αδιαφορία των αρχών ενός κράτους μέλους θα είχε ως συνέπεια να περιέλθει ένα πρόσωπο το οποίο είναι απολύτως εξαρτημένο από την κρατική αρωγή, ανεξαρτήτως της θέλησής του και των προσωπικών του επιλογών, σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρησης, η οποία θα τον εμπόδιζε να αντιμετωπίσει τις πλέον στοιχειώδεις ανάγκες του, όπως είναι μεταξύ άλλων η σίτιση, η προσωπική καθαριότητα και η στέγαση, και θα έβλαπτε την ψυχική ή σωματική υγεία του ή θα τον περιήγε σε κατάσταση εξευτελισμού ασυμβίβαστη με την

ανθρώπινη αξιοπρέπεια (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, EU:C:2019:219, σκέψη 90, και διάταξη της 13ης Νοεμβρίου 2019, Hamed και Omar, C-540/17 και C-541/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:964, σκέψη 39).

- 52 Ως εκ τούτου, οσάκις οι αρχές κράτους μέλους διαθέτουν στοιχεία που προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη ενός τέτοιου κινδύνου στο κράτος μέλος που του έχει ήδη χορηγήσει διεθνή προστασία, οι αρχές αυτές οφείλουν να εκτιμούν, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως ενημερωμένων στοιχείων και υπό το πρίσμα του επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διασφαλίζεται από το δίκαιο της Ένωσης, εάν όντως υφίστανται είτε συστημικές είτε γενικευμένες ελλείψεις, είτε ελλείψεις που επηρεάζουν ορισμένες ομάδες προσώπων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, EU:C:2019:219, σκέψη 88, και διάταξη της 13ης Νοεμβρίου 2019, Hamed και Omar, C-540/17 και C-541/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:964, σκέψη 38). Εξάλλου, δεν μπορεί να αποκλειστεί τελείως το ενδεχόμενο ο αιτών διεθνή προστασία να μπορεί να αποδείξει ότι στην περίπτωση του συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις που συνεπάγονται ότι, σε περίπτωση μεταφοράς του στο κράτος μέλος το οποίο του χορηγήσει ήδη διεθνή προστασία, θα εκτεθεί, λόγω της ιδιαίτερως ευάλωτης θέσης του, σε κίνδυνο μεταχείρισης αντίθετης προς το άρθρο 4 του Χάρτη (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 95).
- 53 Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος αυτός πρέπει να εκτιμάται αφού δοθεί στον αιτούντα η ευκαιρία να παρουσιάσει όλα τα στοιχεία, ιδίως προσωπικού χαρακτήρα, που μπορούν να επιβεβαιώσουν την ύπαρξη του σχετικού κινδύνου.
- 54 Επομένως, η προσωπική συνέντευξη σχετικά με το παραδεκτό της αίτησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, και στο άρθρο 34, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών, έχει θεμελιώδη σημασία προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής εφαρμόζεται στην πράξη σε απόλυτη συμφωνία προς το άρθρο 4 του Χάρτη. Πράγματι, η συνέντευξη αυτή παρέχει στην αποφαινόμενη αρχή τη δυνατότητα να αξιολογήσει τη συγκεκριμένη κατάσταση του αιτούντος και το κατά πόσον είναι ευάλωτος, καθώς και να βεβαιωθεί ότι ο αιτών κλήθηκε να παράσχει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η επιστροφή του στο κράτος μέλος που του έχει ήδη χορηγήσει διεθνή προστασία θα τον εξέθετε σε κίνδυνο μεταχείρισης αντίθετης προς το εν λόγω άρθρο 4.
- 55 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 34, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να προβλέπουν εξαίρεση από τον κανόνα, κατά τον οποίο διεξάγουν προσωπική συνέντευξη με τον αιτούντα σχετικά με το παραδεκτό της αίτησής του διεθνούς προστασίας, παρά μόνο σύμφωνα με το άρθρο 42 της οδηγίας αυτής σε περίπτωση μεταγενέστερης αίτησης. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει, όμως, ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν συνιστά τέτοια περίπτωση.
- 56 Ως εκ τούτου, πρέπει να εξεταστεί, τρίτον, το ζήτημα αν η παράβαση, κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας διαδικασίας ενώπιον της αποφαινόμενης αρχής, της υποχρέωσης να παρέχεται στον αιτούντα διεθνή προστασία η δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης, όπως προβλέπεται από τα άρθρα 14 και 34 της εν λόγω οδηγίας, πρέπει να έχει οπωσδήποτε ως συνέπεια την ακύρωση της απορριπτικής απόφασης και την αναπομπή της υπόθεσης ενώπιον της εν λόγω αρχής.
- 57 Στο μέτρο που η οδηγία περί διαδικασιών δεν ρυθμίζει ρητώς τις έννομες συνέπειες της παράβασης της υποχρέωσης αυτής, οι εν λόγω συνέπειες διέπονται, όπως παρατήρησαν όλοι οι μετέχοντες στη διαδικασία που υπέβαλαν παρατηρήσεις, από το εθνικό δίκαιο, εφόσον οι εφαρμοστέες συναφώς εθνικές διατάξεις είναι της ίδιας τάξης με εκείνες που ισχύουν για τους ιδιώτες σε ανάλογες καταστάσεις εθνικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2013, G. και R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 58 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, διαπιστώνεται ότι το Δικαστήριο δεν διαθέτει εν προκειμένω στοιχεία ικανά να αμφισβητήσουν τον αν συνάδει προς την αρχή αυτή μια ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη.
- 59 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας και, επομένως, το ζήτημα αν η εφαρμογή του άρθρου 46 VwVfG στο πλαίσιο της υπόθεσης της κύριας δίκης θα καθιστούσε αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή στην πράξη την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η οδηγία περί διαδικασιών, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε να προβλέψει στο πλαίσιο της οδηγίας αυτής, αφενός, τη σαφή και ρητή υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν στον αιτούντα διεθνή προστασία τη δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης πριν τη λήψη απόφασης επί της αίτησής του και, αφετέρου, έναν εξαντλητικό κατάλογο εξαιρέσεων από την υποχρέωση αυτή καταδεικνύει τη θεμελιώδη σημασία που αναγνωρίζει σε αυτή την προσωπική συνέντευξη για τη διαδικασία ασύλου.
- 60 Επιπλέον, το γεγονός ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 1, και του άρθρου 34, παράγραφος 1, της οδηγίας περί διαδικασιών, η δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία, προτού η αποφαινόμενη αρχή λάβει απόφαση σχετικά με την αίτησή του, έχει ως σκοπό να διασφαλίσει, ήδη από την πρωτοβάθμια αυτή διαδικασία, την ορθή αναγνώριση της ανάγκης διεθνούς προστασίας του αιτούντος αυτού στο οικείο κράτος μέλος, πράγμα το οποίο, όπως τονίζεται στις αιτιολογικές σκέψεις 18 και 22 της ίδιας οδηγίας, είναι προς το συμφέρον τόσο του εν λόγω κράτους μέλους όσο και του εν λόγω αιτούντος, καθόσον συμβάλλει, μεταξύ άλλων, στον σκοπό της ταχείας διεξαγωγής της διαδικασίας.
- 61 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία περί διαδικασιών διακρίνει μεταξύ, αφενός, της «αποφαινόμενης αρχής», την οποία ορίζει στο άρθρο 2, στοιχείο στ', ως «κάθε οιονεί δικαστική ή διοικητική αρχή κράτους μέλους υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων πρωτοβαθμίως στις εν λόγω υποθέσεις», και, αφετέρου, του «δικαστηρίου», περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 46 αυτής, το οποίο είναι αρμόδιο για τις διαδικασίες προσφυγής. Επιπλέον, από τις αιτιολογικές σκέψεις 16 και 22, από το άρθρο 4 και από τη γενική οικονομία της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας από διοικητικό ή οιονεί δικαστικό όργανο που διαθέτει ειδικά προς τούτο μέσα και ειδικευμένο προσωπικό αποτελεί ουσιώδες στάδιο των κοινών διαδικασιών που καθιερώνει η εν λόγω οδηγία (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψεις 103 και 116).
- 62 Εντούτοις, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η απαίτηση πλήρους και ex nunc εξέτασης τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο προσφυγής, όπως προβλέπεται από το άρθρο 46, παράγραφος 3, της οδηγίας περί διαδικασιών, μπορεί επίσης να αφορά και τους λόγους απαραδέκτου της αίτησης διεθνούς προστασίας του άρθρου 33, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, εφόσον τούτο επιτρέπεται από το εθνικό δίκαιο. Στην περίπτωση που το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της προσφυγής διερευνά το ενδεχόμενο να εξετάσει λόγο απαραδέκτου ο οποίος δεν εξετάστηκε από την αποφαινόμενη αρχή, το δικαστήριο αυτό πρέπει να προβεί σε ακρόαση του αιτούντος, προκειμένου να του παράσχει τη δυνατότητα να εκθέσει, αυτοπροσώπως και σε γλώσσα που κατέχει, την άποψή του σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του λόγου αυτού στη δική του περίπτωση (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψη 130).
- 63 Εκ των ανωτέρω προκύπτει κατ' ανάγκην ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της προσφυγής έχει επίσης καταρχήν τη δυνατότητα να προβεί σε ακρόαση του αιτούντος σχετικά με το αν συντρέχει στην ειδική περίπτωσή του κάποιος από τους λόγους απαραδέκτου του άρθρου 33, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών, όταν η απορριπτική απόφαση στηρίζεται στον λόγο αυτόν, αλλά η αποφαινόμενη αρχή δεν παρέσχε προηγουμένως στον αιτούντα τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή του επ' αυτού στο πλαίσιο προσωπικής συνέντευξης.

64. Επισημαίνεται, πάντως, συναφώς ότι το δικαίωμα που παρέχουν στον αιτούντα τα άρθρα 14 και 34 της οδηγίας περί διαδικασιών να μπορεί να εκθέσει κατά τη διάρκεια προσωπικής συνέντευξης την άποψή του σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής ενός τέτοιου λόγου απαραδέκτου στην ειδική περίπτωση του συνοδεύεται από συγκεκριμένες εγγυήσεις που εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα του δικαιώματος αυτού.
65. Ειδικότερα, από το άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας περί διαδικασιών προκύπτει ότι η προσωπική συνέντευξη πρέπει να πραγματοποιείται υπό συνθήκες που να εγγυώνται δεόντως την εμπιστευτικότητα και να παρέχουν στον αιτούντα τη δυνατότητα να εκθέσει το σύνολο των λόγων της αίτησής του. Όσον αφορά ιδίως το τελευταίο αυτό σημείο, το άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής υποχρεώνει τα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε το πρόσωπο που διεξάγει τη συνέντευξη να διαθέτει τα προσόντα για να συνεκτιμήσει τις προσωπικές και γενικές συνθήκες που περιβάλλουν την αίτηση, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής καταγωγής, του φύλου, του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της ευαισθησίας του αιτούντος. Εξάλλου, το άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να μεριμνούν, στο μέτρο του δυνατού, ώστε η συνέντευξη με τον αιτούντα να διεξάγεται από πρόσωπο του ίδιου φύλου, εφόσον το ζητήσει ο αιτών, εκτός εάν η αίτηση βασίζεται σε λόγους που δεν συνδέονται με τη δυσκολία του αιτούντος να παρουσιάσει τους λόγους της αίτησής του κατά τρόπο περιεκτικό. Επιπλέον, το άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη να επιλέγουν διερμηνέα δυνάμενο να εξασφαλίσει τη δέουσα επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος και του προσώπου που διεξάγει τη συνέντευξη, προκειμένου ο αιτών να είναι σε θέση να ασκήσει το δικαίωμά του, βάσει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας περί διαδικασιών, να του παρασχεθούν υπηρεσίες διερμηνέα, όταν αυτό είναι απαραίτητο για να εκθέσει τα επιχειρήματά του. Το δε άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της οδηγίας αυτής απαιτεί από τα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε οι συνεντεύξεις με ανηλίκους να διεξάγονται κατά τρόπο κατάλληλο για παιδιά.
66. Όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 106, 109 και 115 των προτάσεών του, το γεγονός ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν περιορίστηκε στο να προβλέψει, στα άρθρα 14 και 34 της οδηγίας περί διαδικασιών, την υποχρέωση παροχής στον αιτούντα της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης, αλλά επέλεξε να επιβάλει επιπλέον στα κράτη μέλη ειδικούς και λεπτομερείς κανόνες ως προς τον τρόπο με τον οποίον πρέπει να διεξάγεται η συνέντευξη αυτή αποδεικνύει τη θεμελιώδη σημασία που αποδίδει όχι μόνο στην ίδια τη συνέντευξη, αλλά και στις συνθήκες υπό τις οποίες αυτή διεξάγεται και των οποίων η τήρηση αποτελεί προαπαιτούμενο για το κύρος της απόφασης που διαπιστώνει το απαραδέκτο αίτησης ασύλου.
67. Εξάλλου, από τις αιτιολογικές σκέψεις 29 και 32 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι σκοπός των συνθηκών αυτών είναι ιδίως να διασφαλίζεται ότι κάθε αιτών απολαύει επαρκών διαδικαστικών εγγυήσεων, αναλόγως του φύλου και της ειδικής κατάστασής του. Επομένως, οι συνθήκες που εφαρμόζονται στην περίπτωση του πρέπει να καθορίζονται σε σχέση με τη συγκεκριμένη κατάσταση του αιτούντος και κατά περίπτωση.
68. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα ήταν μη συμβατό προς την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας περί διαδικασιών, και ιδίως των άρθρων της 14, 15 και 34, το να μπορεί το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της προσφυγής να επικυρώσει απόφαση η οποία ελήφθη από την αποφαινόμενη αρχή κατά παράβαση της υποχρέωσής της να παράσχει στον αιτούντα τη δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης επί της αίτησής του διεθνούς προστασίας, χωρίς να προβεί το ίδιο στην ακρόαση του αιτούντος, τηρώντας τις προϋποθέσεις και τις θεμελιώδεις εγγυήσεις που έχουν εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση.
69. Πράγματι, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 103 των προτάσεών του, ελλείψει τέτοιας ακρόασης, το δικαίωμα του αιτούντος σε προσωπική συνέντευξη υπό συνθήκες που διασφαλίζουν δεόντως την εμπιστευτικότητα και του παρέχουν τη δυνατότητα να εκθέσει το σύνολο των λόγων της αίτησής του, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που συνηγορούν υπέρ του

παραδεκτού αυτής, δεν θα διασφαλιζόταν σε κανένα στάδιο της διαδικασίας ασύλου, πράγμα που θα εκμηδένιζε μια εγγύηση την οποία ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε θεμελιώδη στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής.

- 70 Βεβαίως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για να συνεπάγεται η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας την ακύρωση της απόφασης που ελήφθη κατά το πέρας της επίμαχης διοικητικής διαδικασίας, πρέπει καταρχήν η εν λόγω διαδικασία να μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν δεν υφίστατο η πλημμέλεια αυτή (βλ. απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2013, G. και R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ωστόσο, η νομολογία αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση παράβασης των άρθρων 14, 15 και 34 της οδηγίας περί διαδικασιών. Πράγματι, αφενός, τα άρθρα αυτά προβλέπουν κατά τρόπο δεσμευτικό την υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν στον αιτούντα τη δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης, καθώς και ειδικούς και λεπτομερείς κανόνες σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της συνέντευξης αυτής. Αφετέρου, οι κανόνες αυτοί σκοπό έχουν να διασφαλίσουν ότι ο αιτών κλήθηκε να παράσχει, σε συνεργασία με την υπεύθυνη για τη συνέντευξη αρχή, όλα τα κρίσιμα στοιχεία για την εκτίμηση του παραδεκτού και, ενδεχομένως, και του βασίμου της αίτησής του για παροχή διεθνούς προστασίας, γεγονός που προσδίδει στη συνέντευξη αυτή, όπως επισημάνθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας απόφασης, πρωταρχική σημασία κατά τη διαδικασία εξέτασης της εν λόγω αίτησης (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 14ης Μαΐου 2020, NKT Verwaltung και NKT κατά Επιτροπής, C-607/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2020:385, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 71 Πρέπει να προστεθεί, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών ερωτημάτων του αιτούντος δικαστηρίου, ότι δεν αρκούν για να θεραπεύσουν την έλλειψη ακρόασης ούτε η δυνατότητα του αιτούντος να εκθέσει εγγράφως, στην προσφυγή του, τα στοιχεία που θέτουν υπό αμφισβήτηση το κύρος της απόφασης περί απαραδέκτου η οποία ελήφθη επί της αίτησής του προστασίας, ούτε η βάσει του εθνικού δικαίου υποχρέωση της αποφαινόμενης αρχής και του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της προσφυγής να διερευνούν αυτεπαγγέλτως όλα τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά. Επιπλέον, καίτοι το γεγονός ότι μια διάταξη που μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο τους λόγους απαραδέκτου που προβλέπει το άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας περί διαδικασιών καταλείπει περιθώριο εκτιμήσεως στην αποφαινόμενη αρχή ως προς τη σκοπιμότητα εφαρμογής του τάδε ή δείνα λόγου στη συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσε, βεβαίως, να καθιστά αναγκαία την αναπομπή της υπόθεσης ενώπιον της αρχής αυτής, η έλλειψη τέτοιου περιθωρίου εκτιμήσεως στο γερμανικό δίκαιο δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη μη παροχή στον αιτούντα της δυνατότητας να ασκήσει το δικαίωμα ακρόασης, όπως αυτό προβλέπεται από την οδηγία αυτή. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 59 έως 69 της παρούσας απόφασης, ελλείπει προσωπικής συνέντευξης ενώπιον της αποφαινόμενης αρχής, μόνον όταν πραγματοποιηθεί τέτοια συνέντευξη ενώπιον του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά της απόφασης περί απαραδέκτου την οποία έλαβε η αρχή αυτή και τηρουμένων όλων των προϋποθέσεων που προβλέπονται από την οδηγία περί διαδικασιών, είναι δυνατόν να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του δικαιώματος ακρόασης σε αυτό το μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας.
- 72 Εν προκειμένω, από την απάντηση που έδωσε το αιτούν δικαστήριο σε αίτηση του Δικαστηρίου για παροχή διευκρινίσεων προκύπτει ότι, σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης παροχής στον αιτούντα της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία ενώπιον της αποφαινόμενης αρχής, το γερμανικό δίκαιο δεν εγγυάται συστηματικά το δικαίωμα του αιτούντος σε προσωπική ακρόαση στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής. Επιπλέον, σύμφωνα πάντοτε με την απάντηση αυτή, καίτοι είναι δυνατόν, μέσω της ερμηνείας και εφαρμογής των εθνικών διατάξεων σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, να διασφαλιστεί η ακρόαση αυτή σε κάθε αιτούντα, η τήρηση όλων των προϋποθέσεων από τις οποίες το άρθρο 15 της οδηγίας περί διαδικασιών εξαρτά την προσωπική συνέντευξη δεν θα μπορούσε, λόγω των εθνικών δικονομικών κανόνων, να εξασφαλιστεί κατά την ακρόαση ενώπιον του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της προσφυγής.
- 73 Εν κατακλείδι, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν, στο πλαίσιο της διαδικασίας της κύριας δίκης, δόθηκε ή μπορεί ακόμη να δοθεί στον M. Addis η δυνατότητα ακρόασης, τηρουμένων πλήρως των προϋποθέσεων και των θεμελιωδών εγγυήσεων που έχουν εφαρμογή στην υπόθεση της

κύριας δίκης, προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να εκθέσει αυτοπροσώπως, σε γλώσσα την οποία κατέχει, την άποψή του σχετικά με την εφαρμογή στην περίπτωση του του λόγου που προβλέπεται από το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής. Σε περίπτωση που το εν λόγω δικαστήριο κρίνει ότι η δυνατότητα αυτή δεν μπορεί να εξασφαλιστεί στον ενδιαφερόμενο στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής, σ' αυτό εναπόκειται να ακυρώσει την απορριπτική απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον της αποφαινόμενης αρχής.

- 74 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι τα άρθρα 14 και 34 της οδηγίας περί διαδικασιών έχουν την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτά εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας η παράβαση της υποχρέωσης παροχής στον αιτούντα διεθνή προστασία της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης προτού ληφθεί απόφαση περί απαραδέκτου στηριζόμενη στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής δεν συνεπάγεται την ακύρωση της εν λόγω απόφασης και την αναπομπή της υπόθεσης ενώπιον της αποφαινόμενης αρχής, εκτός αν η ρύθμιση αυτή παρέχει τη δυνατότητα στον αιτούντα, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής κατά τέτοιας απόφασης, να εκθέσει αυτοπροσώπως όλα τα επιχειρήματά του κατά της εν λόγω απόφασης κατά τη διάρκεια ακρόασης, τηρουμένων των εφαρμοστέων προϋποθέσεων και των θεμελιωδών εγγυήσεων που προβλέπονται από το άρθρο 15 της εν λόγω οδηγίας, και τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι ικανά να τροποποιήσουν την ίδια απόφαση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 75 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 14 και 34 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, έχουν την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτά εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας η παράβαση της υποχρέωσης παροχής στον αιτούντα διεθνή προστασία της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης προτού ληφθεί απόφαση περί απαραδέκτου στηριζόμενη στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής δεν συνεπάγεται την ακύρωση της εν λόγω απόφασης και την αναπομπή της υπόθεσης ενώπιον της αποφαινόμενης αρχής, εκτός αν η ρύθμιση αυτή παρέχει τη δυνατότητα στον αιτούντα, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής κατά τέτοιας απόφασης, να εκθέσει αυτοπροσώπως όλα τα επιχειρήματά του κατά της εν λόγω απόφασης κατά τη διάρκεια ακρόασης, τηρουμένων των εφαρμοστέων προϋποθέσεων και των θεμελιωδών εγγυήσεων που προβλέπονται από το άρθρο 15 της εν λόγω οδηγίας, και τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι ικανά να τροποποιήσουν την ίδια απόφαση.

(υπογραφές)